

Практичне заняття № 25

Тема: **Перекази як види письмових робіт з розвитку зв'язного мовлення, методика їх проведення.**

Мета: ознайомити із змістом програмових вимог до написання переказів у початковій школі; засвоїти методику проведення уроку написання переказу; розвивати мовний та методичний потенціал студентів.

Питання для опрацювання

1. Переказ як навчальна вправа.
2. Класифікація переказів.
3. Особливості роботи над різними видами переказів на уроках мови в початкових класах :
 - детальний переказ;
 - стислий переказ;
 - вибіркового переказ;
 - творчий переказ;
 - типи переказів із додатковим завданням .
4. Критерії оцінювання навчальних переказів.
5. Моделювання фрагмента уроку.

Література

1. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі : метод. посіб. / М. С. Вашуленко. – К. : Освіта, 2006. – 268 с.
2. Голуб Н. Компетентнісне навчання української мови в загальноосвітній школі: проблеми й перспективи / Н.Голуб // Українська мова і література в школі. – 2014. – № 7. – С. 2-7.
3. Лещенко Г. Комунікативно-діяльнісний підхід до проведення уроків розвитку зв'язного мовлення. // Початкова школа, 2003.–№12.–С.5–8.
4. Лобчук О. Усний переказ як засіб розвитку зв'язного мовлення // Поч. школа. - 2002.-№ 2.- С. 23-27.
5. Методика навчання української мови в початковій школі: навчально- методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів/За наук. ред.. М.С.Вашуленка. – К.: Літера ЛТД, 2011. – 364с. – С. 341–347.
6. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою 1 – 4 класи. К.: «Освіта».– 2013.–385с.

Практичне завдання

I. Ознайомитись з критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів 2-4 класів (усний і письмовий переказ).

II. Ознайомитися зі структурними компонентами проведення різних видів переказів.

Методика роботи над детальним переказом включає такі компоненти:

1. Читання тексту учнями (вчителем).

2. Бесіда за змістом прочитаного (прослуханого).
3. Лексико-семантична робота.
4. Повторне читання тексту; поділ його на частини.
5. Складання плану; переказ за планом.
6. Робота над словником, образотворчими засобами, над реченням.
7. Орфографічна підготовка до написання переказу.
8. Написання переказу.
9. Перевірка написаного.

Методика роботи над стислим переказом передбачає таку послідовність дій:

1. Читання тексту учнями (мовчки і вголос).
2. Бесіда за змістом прочитаного (5-6 запитань).
3. Робота над мовними засобами: над словами, образотворчими засобами, окремими реченнями.
4. Стисле, в кількох реченнях, висловлення змісту тексту (про що йдеться в тексті взагалі, чим починався текст, чим завершився текст).
5. Детальний переказ одного-двох фрагментів (для порівняння) із стислою передачею цих же частин.
6. Складання плану.
7. Стислий переказ фрагментів за пунктами плану.
8. Самостійне складання тексту переказу і його запис.
9. Самоперевірка. Завершення роботи.

Як працювати над вибіркоvim переказом

1. Прочитайте текст.
2. Визначте його тему і головну думку.
3. Обміркуйте тему, запропоновану для вибіркового переказу.
4. Визначте головну думку переказу (вона може співпадати і не співпадати з головною думкою тексту).
5. Продумайте тип тексту переказу (опис, розповідь, міркування).
6. Складіть план переказу.
7. Продумайте використання авторських мовленнєвих засобів.
8. Доберіть слова для зв'язку частин переказу.
9. Напишіть переказ.
10. Перевірте переказ, чи все в ньому буде зрозумілим людині, яка прочитає або почує його.

Зразок :

Конспект уроку з теми «Усний переказ тексту «Хоробрий зайчик»

I. Вступне слово вчителя, підготовка до сприймання змісту тексту.

- Ще зовсім недавно бродили ми з вами в осінньому лісі. Під ногами шурхотіло листя, сумну пісню співали птахи. А сьогодні під теплою білою ковдрою сплять деревця і тварини, не чути співу птахів. Прийшла до нас бабуся. У білому кожусі. Поля причепурила - пухнастим снігом вкрила. Вгадайте, хто вона, бабуся чарівна (*зима*).

- Так, це – зима. Прийшла зима, і життя змінилося і в людей, і в тварин. Скажіть, будь ласка, яким стало життя тваринок в лісі? (*ведмідь ліг спати у берлозі, зайчик і білочка змінили шубки на нові*).

- А навіщо зайчик змінює свою сіру шубку на білу? (*щоб ховатися в снігу від хижаків*).

- А від кого ж ховається зайчик? Хто на нього може напасти? (*вовк, лисиця...*).

- Маленький зайчик ховається також від хижої пташки, що зветься пугач. Як ви думаєте, яким потрібно бути зайчику, щоб не потрапити до лап ворога? (*продким, хоробрим, хитрим*). Ці слова записується на дошці.

II. Оголошення мети уроку.

- Сьогодні на уроці ми прочитаємо цікавий текст про зайчика і будемо вчитися усно його переказувати.

III. Читання вчителем тексту «Хоробрий зайчик»

Біг зайчик по узлісся. Раптом пугач каменем упав на нього. Розбійник ухопився за спину зайця крючкуватими кігтями. Сіренький перекинувся набік, задніми ногами вдарив нападника. Пугач відпустив здобич. А зайчик скочив на ноги і зник у гущавині.

IV. Визначення теми і основної думки тексту.

- Про кого розповідається у тексті?

- А про якого саме зайчика?

- Що головне хотів сказати нам автор цього оповідання?

- Якщо підібрати заголовок до тексту, ска назва буде кращою «Зайчик» чи Хоробрий зайчик»?

Доведіть.

V. Змістовий аналіз тексту.

- Чому ми назвали зайчика хоробрим?

- А чому пугача названо розбійником?

- Як відповів зайчик на напад хижої птиці?

- Чи захочеться пугачеві напасти на зайчика ще раз?

VI. Фізкультхвилинка.

- Підніміться зі своїх місць і уявіть, що ви – маленькі зайчики. Сірий зайчик сів і жде, Дрібно вушками пряде. Тяжко зайчику стоять, Треба трішки пострибать. Скік- скок, скік- скок, Треба трішки пострибать.

VII. Мовний аналіз тексту.

- Послухайте ще раз оповідання (*повторне читання*).
- Чи є у тексті речення, у яких не згадується про зайчика?
- Послухайте, якими словами тут названо зайчика: зайчик, зайця, здобич, сіренький.
- Чи кращим було б оповідання, якби в кожному реченні повторювалося слово зайчик? А якими словами автор називає пугача? (*розбійник, нападник*).
- Чи можна речення поміняти місцями? Чому? Що означає слово узлісся?
- Чому в оповіданні сказано, що пугач упав каменем? Яке місце в лісі можна назвати гущавиною? Як правильно вимовляти слова узлісся? Кігті?
- Як по-іншому можна сказати : ухопився (схопився), перекинувся (перевернувся), ударив (наніс удар), скочив на ноги (схопився), зник (пропав). А чиї слова більш точні, автора чи ті, що ми підібрали?

VIII Структурний аналіз тексту.

- Пригадаймо, яким реченням розпочинається текст? Що далі відбулося? Чим закінчується ця пригода?

IX. Складання плану тексту.

- А зараз спробуємо скласти план у вигляді питань, ніби ви ставите запитання один одному.
Попрацюємо у парах.

- Тепер давайте запишемо загальний план на дошці.

План

- 1) Де біг зайчик?
- 2) Хто на нього напав?
- 3) Чи розгубився зайчик?
- 4) Чому пугач відпустив здобич?

X. Повторне читання тексту.

- Звернуть увагу, з якою інтонацією я читатиму текст. Приготуйтеся до його переказу, подумайте, який малюнок ви б виконали до змісту цього тексту.

XI. Усне переказування тексту спочатку в парах, а потім 1 учень переказує всьому класу.

XII. Виконання учнями малюнків до тексту, розповідь про їх зміст.

III. Розробити конспект уроку розвитку зв'язного мовлення для 3-4 класу(на вибір):

- ✓ робота над детальним переказом – художнім описом;
- ✓ робота над вибіркоvim переказом-розповіддю ;
- ✓ робота над стислим переказом-міркуванням.